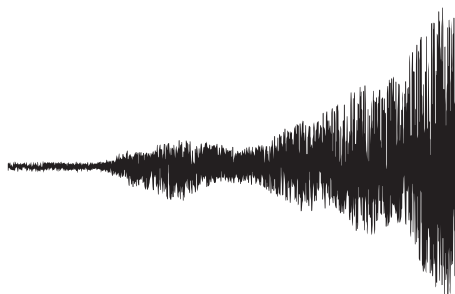

Vedrana
RUDAN

Kao da me
IMA

Priredio
Slaven Hrvatin

■ Laguna ■

Copyright © 2026, Slaven Hrvatin, Asja Brusić,
Ljubiša Drageljević

Copyright © ovog izdanja 2026, LAGUNA

Ja sam carica, ostat ću carica uvijek i zauvijek.

Vedrana od Noć!

Sadržaj

Predgovor	11
Kao da me ima	15
Tip mene	18
Svoj na tuđem	21
Džepovi	24
Tržnica	30
Život bez Kikija.	35
Noge uvis!.	39
<i>Kiki the Killer</i>	42
On s velikim O	45
Pismo nerođenom Anti	48
Ne sanja svaki rob snove o slobodi.	52
Ispit	56
Osmi mart	60
Moj muž	64

Prijepodne jedne mame	68
Moj mrtvi otac	72
Život bez krpelja	76
Doživotna robija	80
Četiri mame	84
Moj muž voli palačinke	88
Kad je žena kurva	92
Kad je muškarac peder	97
Kad počinje život?	102
Brak, seks, snijeg	106
Prdim, dakle postojim	109
<i>Think Pink</i>	112
Najzad, Ljubav	114
Najduža noć	117
Kad živi žena?	120
Ja žena, ja mama, ja nona, ja punica, ja svekrva, ja maćeha.	123
Kako reći zbogom?	125
Odjebi, dragi	128
Kostur sa naslovne strane	130
Moje ime je Salo, Vedrana Salo.	132
Čemu služe muškarci?	135
Čemu služe žene?	138
Previše me ima	140
Moja unuka zove se Anita.	145
Čemu služi život?	158

Zašto psujem	161
Kosti.	164
Sanjala sam	167
Multipraktik	170
Danas sam sretna	174
Najzad slobodna?	177
Kako naći muža	180
Otvoreno pismo dečkima	183
U očekivanju života	187
Puding od vanilije	190
I danas je lijep dan	193
Vatreni na kockice	196
Kad bivši nije bivši.	199
Odjebite, ratnici!	202
Umri ružičasto!.	205
O psu i meni	208
Imamo Hrvatsku!	210
Škare.	213
Jebô vas Putin!	216
Žao mi je Židova	220
Želim umrijeti kô pas	223
A što vi mislite?.	226
MAMAAAAA.....	229
Umiranje na rate	232
Kad mobitel utihne	234
Da se još jedanput rodim....	236

Imati djecu... nemati djecu...	238
Velika ispod zvijezda	241
Medicinske sestre odahnut će kad izdahnu	243
Moj tata i lignjice.	245
<i>O autorki</i>	247

Predgovor

Vedranu Rudan (u daljnjem tekstu: mamu) poznavao sam više od pola stoljeća, a četvrt stoljeća bio sam njen vebmaster, menadžer i ponekad urednik. Početkom 2026. godine predložio sam joj da pripremimo zbirku najboljih tekstova, nešto kao *Najveći hitovi Vedrane Rudan*. Složila se da je to dobra ideja, zastala na trenutak i dodala: „To će se dobro prodavati kad umrem.“

Tada joj nisam rekao da sam imao i skriveni motiv. Naime, mama je prije svega voljela pričati o poslu. Na kojem tekstu je radila, koji je bio zaplet sljedeće knjige, što je planirala za nastup na TV-u, gdje su bile dogovorene promocije... Ali u tom trenutku već se dvije godine borila s neizlječivim rakom. Razgovori su nam kružili oko uvijek istih tema: „Kako si, kad ti je sljedeći tretman, piješ li dovoljno vode?“ Nova knjiga dala nam je zdraviju temu od zdravlja.

Krenuo sam iz početka, od kasnih devedesetih. Otvorio sam arhivu najranijih tekstova iz legendarnog

satiričnog časopisa *Feral tribjun*, u kojem je mama pod pseudonimom Tonka Horvat pisala kolumnu „Zloće i povrće“. Dodao sam dvije izgubljene priče iz književnog magazina *Godine nove*. Prošao sam tekstove iz kolumne „Strah od pletenja“ u tjedniku *Nacional*. Na kraju sam pregledao arhivu bloga na stranici rudan.info kako bih pripremio ovu definitivnu kolekciju.

Priprema maminih najboljih tekstova morala je uključiti klasike. „Pismo nerođenom Anti“ čuveni je tekst koji podjednako ide na živce zagovornicima i protivnicima abortusa. „Život bez krpelja“ postao je *forvarduša* prije postojanja društvenih medija. Tekstovi blizanci „Kad je žena kurva“ i „Kad je muškarac peder“ i danas su aktualni, uz malu promjenu. Danas je nešto više muškaraca pедера, ali žene uvijek ostaju kurve. „Moj mrtvi otac“ posveta je ocu kojeg je mrzila veći dio života. Meni je bio *nono* kojeg sam obožavao, prihvaćajući da oni koji ga mrze za to imaju dobre razloge.

Mama je napomenula da ubacim i nekoliko ključnih priča. Tekst kojim se knjiga završava, „Moj tata i lignjice“, napisan je početkom ove godine i njime se posebno ponosila. Tu su i dvije posebne priče koje su izvorno izašle na engleskom jeziku. „Moja unuka zove se Anita“ objavljena je u antologiji *Best European Fiction 2015*, a „Previše me ima“ izašla je u zbirci *Women in Clothes*. „Žao mi je Židova“ mami je bio važan jer je, pišući ga u vrijeme nakon Hamasovog proboja iz Pojasa Gaze, predviđjela globalni porast antisemitizma koji je uslijedio.

Naišao sam i na neke koji su mi bili osobno važni. „Ne sanja svaki rob snove o slobodi“ opisuje rad u informatičkoj industriji prije dvadesetak godina, ali podjednako je

aktualan i danas, kada nam umjetna inteligencija olakšava rad kroz više odgovornosti i valove otkaza. To je i neuspješno kamuflirana priča o mom tadašnjem poslu: šef me dan nakon objave zvao na informativni razgovor. Nisam dobio otkaz zato što se bojao da bi tekst dobio nastavak.

„Kako reći zbogom“ zaključuje da je „najveći čin ljubavi prema nasmrt bolesnom dragom biću pružanje milosti, ne grabljenje vremena koje će ionako isteći“. Čitajući to, sjetio sam se da mamu nisam čuo nekoliko dana: bila je na kemoterapijama ili između njih, a ja sam se družio s njenim tekstovima. Bio me strah da ću ostati bez vremena da dovršim projekt pa sam se prisilio raditi još brže... a time gubio vrijeme koje sam, možda, trebao provoditi s njom.

Ali to nije bila priroda našeg odnosa. Da se poslužim terminom iz *treš* psihologije, naš jezik ljubavi bio je naći zanimljiv projekt i realizirati ga. Kada sam joj donio uvezanu prvu skicu knjige *Kao da me ima*, odmah se bacila na čitanje i zaboravila da sam tamo. Mogao sam samo otići. Krajem dana nazvala me i rekla da sam napravio dobar izbor.

Pisati predgovor posljednjoj knjizi svoje mame čudan je osjećaj. Svaki put kad u ovom tekstu pišem o mami, njenom djelu i našem odnosu... prsti stanu iznad tastature. Grč u ruci, ne želim pisati u prošlom vremenu, kao da je nema. Ali istovremeno znam prirodu bolesti koja ima svoj neumoljiv ritam: vi ćete ovo čitati kao da je ima.

Pa čitajte.

Rijeka, 9. 8. 2026. godine
Slaven Hrvatin

Kao da me ima

Kupila sam božićni cvijet i maskirala se u ženu koja nešto očekuje od Nove godine. Novogodišnje drvce bljeska tamnoplavim odsjajem u kutu boravka. Kad se muž vratio s posla, pogledao me je s odobravanjem. On me voli maskiranu u sretnu ženu koja, jednom godišnje, naš dom pretvara u topli dom. Bacila sam mu se oko vrata kad je ušao u boravak i rekla mu, glasom žene obučene u ženu punu osjećaja krivice, nisam stigla skuhati ručak, oprosti. Nema veze, rekao je moj muž. Bio je obučen u tolerantnog muža i u muža koji s odobravanjem gleda u ženu obučenu u ženu koja gleda u obučenog muža kao da zaista vjeruje da je on tolerantan muškarac, a ne samo muškarac obučen u takvog jednog muškarca. Skinuo je kaput i odijelo, odložio torbu, uvukao tijelo u trenirku, presvukao se u kućnog muškarca.

Ja sam ležala na kauču i držala ruke na trbuhu. Bila sam odjevena u ženu koja osjeća bolove, ali ih ne želi spomenuti ni uznemiriti muža koji je ipak uskočio u kostim zabrinutog partnera. Boli li te nešto, pitao me glumac. Ne,

ne, rekla sam odjevena u ženu koja ne želi svoju bol dijeliti okolo, praznici su. Ovih dana moramo biti sretni i blagi prema onima koji nas vole, ne smijemo ih opterećivati. Spremit ću ti kajganu, rekao mi je muž u ulozi brižnog muža. A zapravo je vjerojatno moj pravi muž bio gladan muž koji nije želio biti u ulozi glasnog muža. Glumio je dobrog kuhara i muškarca koga usrećuje kuhanje ručka ženi koja leži na kauču u ulozi žene koja pati. Super, rekla sam ja, žena koja se ne može dignuti sa kauča, ali može nešto lagano pojesti. Muž je u plejer ubacio Mocarta, obučen u muškarca koji želi ugoditi ženi koja voli Mocarta, iako ta žena ne voli Mocarta. Sklopila sam oči, maskirana u ženu koja sluša Mocarta i u ženu koja želi ugoditi mužu maskiranom u muža koji želi ugoditi ženi. *Eine kleine Nachtmusik* zvonilo je našim toplim domom. Želudac mi se dizao od te gadne, male, noćne glazbe. Ali da sam na kauču ležala obučena u sebe, da li bi moj muž bio obučen u zabrinutog kuhara? Obučena u sebe...

Tko sam ja? Da li sam prava ja žena koja želi skočiti sa kauča, tresnuti plejer u zid, skakati po disku i vrištati: jebeni Mocart, jebeni Mocart, jebeni Mocart?! To sam prava ja? Tko je moj muž? Godinama smo skupa. Nikad nije dignuo glas, opsovaio, zaurloao... Zato jer sam ja stalno pod maskom kontrolirane žene? Mi se volimo beskrajno jer smo dvoje vrhunskih glumaca? Tko je režiser? Tko nas gleda? A ljudi oko nas? Nazvala me prijateljica za koju znam da mi nije prijateljica, rijetko zove, rekla je: zovem da vidim kako si ovih dana. U kojoj je ulozi? Zabrinute prijateljice? Neprijateljice? Zlurade, radoznale babe? Žene koja je slučajno okrenula moj broj? Tko je ta žena? Da li sam prava ja paranoična ja? Okružena sam ljudima pod maskama, moj je život maskenbal, stalno pokušavam svlačiti ljude oko

sebe. Kad ih svučem, ne sviđi mi se ono što vidim. A onda pomislim: nisam ih svukla, preda mnom su bili goli, pa su se obukli u nešto strašno. Ja sam ta koja oblačim gole ljude oko sebe?! Da li je moj muž, kad je uz mene, gol ili pokri-ven? To me razdire zato jer ga volim najviše na svijetu. Ili sam samo obučena u ženu koju smiruje maska zaljubljene žene? Što ako ja moga muža uopće ne volim? A djeca? Moja dječica? I njih volim najviše na svijetu. A kad razgovaram sa svojim kćerkama? Da li je ona žena koja urla u slušalicu prava ja ili glumica koja igra zbunjenu, ljutitu, bijesnu, nesretnu, neshvaćenu majku? Borovi, pokloni, loptice, Djedovi Mrazovi... Ne postoji Djed Mraz, ni umjetni ni onaj od ljudskog mesa, koji u meni ne budi poriv da ga šutnem ili bar tresnem među noge. Jesam li prava ja samo nervozna žena koja ne može podnijeti tisuće Djedova Mrazova koji su poruka: vrijeme leti, život ide, bila si nigdje, napravila ništa? Prava ja samo je tužna gospođa maskirana u ženu srednjih godina koja šalje poruku: život je iza mene, ne bih se vratila! Da li bih se vratila? Živjeti kao da te nešto lijepo čeka? I, u prosincu, gola trbuha, poručivati mladim mužjacima: sama sam sebi dovoljna, ne trebate mi, ipak me zgrabite!

Jedemo kajganu. Moj je muž obučen u toplo ljudsko biće, ja sam odjevena u toplo ljudsko biće koje ima lagane bolove. Gleda nas mačka. Da li sam ona prava ja samo kad sam sama doma i kad govorim mački: dođi, zlato, mami svojoj? Ako sam to prava ja, ja sam mačka obučena u ženu? Ali i mačke su glumice. Što ako sam ja mačka koja nije mačka, nego je tko zna što obučena u mačku koja je obučena u ženu... Isuse! Ima li me?!

30. 12. 2003.

Nacional

Tip mene

Kad sam bila mala, vjerovala sam da ću zaspati i idućeg se jutra probuditi sa komadom među nogama. Pa ću krenuti na rivu, izvući ga iz hlača i mrka pogleda pišati u morsku daljinu.

I danas ponekad sanjam da sam muško. Pa mi dolaze novinarke *Mile* i *Glorije*. „Gospodine, koji vam se tip žene najviše sviđa?“ Opa! To je teško pitanje. Ima toliko vrsta žena...

Razvedene žene. Da li se meni sviđaju takozvane „ostavljene žene“? Razvedene žene su najprije bile djevojke. Pa su jednog lijepog i ružnog dana legle na neku travu ili stražnji sic auta, ali nisu progutale pilulu. Kad im je izostala menstruacija, nisu napravile abortus. Njemu nisu rekle: „Slušaj! Ovo je moj izbor. A ti? Želiš li se i ti zajedno sa mnom čitav život zajebavati s derištem?“ Ne. Ništa one nisu rekle. One su rodile.

A kad ih je lik nakon nekoliko dana, ili mjeseci, ili godina, poslao u neku stvar, onda su nazivale. „Halo. Ja sam. Tvome sinu trebaju cipele.“ „Halo. Ja sam. Tvome sinu trebaju knjige.“ „Halo, ja sam. Tvome sinu trebaju žice

za zube.“ „Halo. Ja sam. Tvoj sin pita zašto si ga ostavio.“ „Halo. Ja sam. Kasniš s alimentacijom.“ „Halo, ja sam.“ „Halo, ja sam.“ „Halo, ja sam. Čitav život sam posvetila tvom djetetu.“ „Imaš sto maraka?“ „A pedeset?“ „Imaš pedeset maraka?“ „Halo. Ja sam. A deset?“ Razvedene žene. Napuštene žene. Jebačice u glavu svoga djeteta i oca svoga djeteta. Da li bi se meni sviđale razvedene žene?

A prebijene žene? One su top tema. Na kugli zemaljskoj. Okrugli stolovi. Predizborni skupovi. „Glasajte za nas pa vas on više neće prebiti.“ TV reportaže. Tajna snimanja u „ženskim kućama“ na „tajnim lokacijama“. A *jumbo* plakati?! Gleda nas veliko, tužno, suzno, ljubičasto oko. Ili plavo ili zeleno ili žuto ili krvlju podliveno gotovo iz glave iskopano oko... Kako efektno. I tako tužno. A prebijene žene tako dirljivo gledaju u kameru. A uz njih u „ženskoj kući“ sjede i prebijena dječica. Tko bi tome odolio? One traže mikrofone. Sućut. Milost.

A prebijene žene su najprije bile djevojke. Pa su našle junaka svojih snova. Koji ih je upoznao a zatim im razvalio njušku. One su znale da je to zato što je on nervozan. I da će s vremenom biti bolje. A i one će s vremenom biti još bolje. I sve tiše. I slušat će. I poslušat. Kad ih je drugi put tresnuo, ili je to možda bio sedmi put, trbuh im je bio do zuba. Sad se više ne može otići, je li? Ipak je dijete na putu.

A ako budu i još mnogo, mnogo bolje... Ništa nije pomoglo. Pa će možda Ujedinjeni narodi? Ili papa? A Crveni križ? Razmišljale su one i o nožu u vrat dok On spava, ali to je tako komplicirano. I zapravo nekako... neljudski. Tužne, suzne, ljubičaste, plave, žute, prebijene žene. Bi li se meni sviđale prebijene žene?

A žene majke mrtvih sinova? Jesu li zanimljive uvijek u crno odjevene, dostojanstvene, tugom pregolemom

ophrvane žene? Šeću od priredbe do priredbe. Suznih očiju režu vrpce i vrpčice. Snimaju ih kamere. Ali one se ne smiješe. Naravno! Za boga miloga! Kako uolikoj tuzi?! Otvaraju gigantske spomenike. U elegantnoj crnini uručuju sjajne posude onima koji su, je li, nastavili tamo gdje su njihovi sinovi zauvijek stali. Oni su stali. Ali se zato mame kreću. Polumrtve od crne tuge. A tako živahne u svojoj crnoj tuzi. Da sam muškarac... Bi li mi se sviđale majke mrtvih sinova?

A žene političarke? Žene sabornice? Krhka, šutljiva, zabrinuta stvorenja. „Je li mi kostimić dovoljno čedan? Je li dovoljno uzak, a ne preuzak?“ „Poljubio mi je ruku. Ah. Bože!“ „Rekao mi je da imam lijepe noge. Zašto samo on? A da malo skratim suknju? Pa kad idem do govornice da i drugi vide...“ „Idem na TV. Bit ću tamo dva sata. Uživao. A ispred mene će biti veeeeeliki stol. Okrugli. Pa ću nešto govoriti. Ah! Bože!“ „U *Mili* će me slikati sa mojom tortom koja se zove 'šest lopoča'. 'Šest lopoča'? Možda to nije primjeren naziv? A 'šest hrvatskih pletera'? Ili torta 'Bože, čuvaj Hrvatsku'? Ah! Bože!“ „Na utakmici ću prva opaliti loptu. Ili ću opaliti prvom loptom? Kako se kaže? Ah. Bože!“ „Rodit ću u šest ujutro. U devet, šest uložaka među noge, pa u Vukovar. Ne mogu danas i ovdje biti samo majka. Ili samo dojilja. A Hrvatska me čeka.“

Bi li se meni sviđale žene političarke? Ja sam Tonka. Da sam muško, zvala bih se Tonko. Da sam Tonko, došle bi k meni novinarke *Mile* i *Glorije*. Pa bi me pitale: „Gospodine Tonko, koji vam se tip žene najviše sviđa?“ A ja bih odgovorio: „Ja sam peder, gospodične.“

20. 12. 1999.

Feral